

Vztah státu a církve v ČR

Jan Zajíček

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan ZAJÍČEK, dip.ekonom**
Osobní číslo: **M080367**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Vztah státu a církve v ČR**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- **Popište historický vývoj vztahu státu a církve v ČR.**
- **Charakterizujte současný stav a způsoby financování církví v ČR.**
- **Charakterizujte možné modely vztahu státu a církve.**

II. Praktická část

- **Vymezte pojem náboženská svoboda.**
- **Provedte dotazníkové šetření na středních školách ve Vsetíně a zjistěte názory studentů na činnost místních církví .**
- **Provedte dotazníkové šetření u zástupců jednotlivých církví ve Vsetíně a zjistěte, jak vnímají roli své církve ve společnosti.**
- **Navrhněte a odůvodněte optimální model vztahu státu a církve.**

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] KOLÁŘ, P., KOLÁŘOVÁ M., ROBBERS, G. Stát a církev v zemích EU. 1. vyd. Praha: Academia. 2002. 367 s. ISBN 80-200-0967-1.
[2] REKTOŘÍK, J. Ekonomická dimenze křesťanství a církve, její reflexe v ČR. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2000. 207 s. ISBN 80-210-2293-0.
[3] TRETERA, J. R. Stát a církev v České republice. 1. vyd. Praha: Karmelitánské nakladatelství. 2002. 163 s. ISBN 80-7192-455-5.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **2. dubna 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2012**

Ve Zlíně dne 2. dubna 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

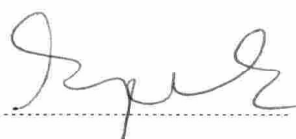
- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 18. května 2012

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá optimálním vymezením rolí státu a církve v České republice a spolupráce veřejné správy a církve. V teoretické části popisuje prolínání moci světské a církevní v historii. Nastihuje možné modely vztahu státu a církve. Přibližuje způsoby financování v souvislosti se vztahem státu a církve. Popisuje současné postavení církví a náboženských společností v České republice. Věnuje se legislativnímu zakotvení náboženské svobody u nás. Praktická část je tvořena vymezením pojmu náboženská svoboda a zkoumáním významu místních církví. Formou ankety byl proveden průzkum u vsetínských církví se záměrem zjistit, jak vnímají církve svou úlohu ve společnosti. Druhá anketa byla provedena mezi studenty středních škol ve Vsetíně s cílem zjistit, jaký postoj mají mladí lidé k církvi. V závěru práce jsou definovány role státu a církve na základě autonomie a spolupráce.

Klíčová slova: stát, církev, odluka, náboženská svoboda, autonomie, spolupráce

ABSTRACT

This thesis is concerned with defining the optimal roles of state and church in the Czech Republic and cooperation between public administration and church. The theoretical part describes the blending of secular and ecclesiastical power in history. It outlines possible models of the relationship between state and church. It shows ways of financing in connection with the relationship between church and state. It describes the current status of churches and religious societies in the Czech Republic. It shows the religious freedom law system in this country. The practical part consists of defining the concept of religious freedom and exploring the local churches importance. Through a questionnaire the survey was conducted among the churches of Vsetín with the intention to find out how the churches perceive their role in society. The second survey was conducted among high school students in Vsetin to find out how young people accept the church. At the end of the work the roles of state and church are defined on the base of autonomy and cooperation.

Keywords: state, church, separation, religious freedom, autonomy, cooperation

Rád bych poděkoval JUDr. Janě Jurníkové, Ph.D. za cenné rady při zpracování této bakalářské práce. Dále děkuji mé rodině a rodičům, kteří mě podporovali po celou dobu studia, obzvláště pak děkuji své manželce Pavlíně, která mě povzbuzovala a pomáhala.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

"Člověk nikdy není velkým, dokud jeho mysl převyšuje jeho srdce."

Beauchene

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 STÁT A CÍRKEV V PRŮBĚHU HISTORIE	11
1.1 HISTORICKÉ POZADÍ - EVROPA	11
1.2 HISTORICKÉ POZADÍ - ČESKÉ ZEMĚ	13
2 VZTAH STÁTU A CÍRKVE	17
2.1 IDENTIFIKACE STÁTU S JEDNOU CÍRKVÍ	17
2.2 ODLUKA CÍRKVE OD STÁTU.....	17
2.3 ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ	18
3 FINANCOVÁNÍ CÍRKVÍ V ČR	20
3.1 PŘEHLED SOUČASNÉ PRAXE.....	20
3.2 RESTITUCE CÍRKEVNÍHO MAJETKU	21
3.2.1 Zestátnění majetku církví po roce 1948	22
3.2.2 Majetkové narovnání státu s církvemi.....	23
3.2.3 Možná rizika přijetí zákona	25
4 NÁBOŽENSKÁ SCÉNA V ČR	27
4.1 LEGISLATIVNÍ ZAKOTVENÍ NÁBOŽENSKÉ SVOBODY.....	27
4.2 REGISTROVANÉ CÍRKVE.....	28
4.3 NÁBOŽENSKÉ VYZNÁNÍ V ČR PODLE SČÍTÁNÍ OBYVATEL.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 NÁBOŽENSKÁ SVOBODA	33
5.1 VYMEZENÍ POJMU NÁBOŽENSKÁ SVOBODA	33
5.2 VÝZNAM NÁBOŽENSKÉ SVOBODY	34
6 VEŘEJNÁ SPRÁVA A MÍSTNÍ CÍRKVE	35
6.1 AKTIVITY VSETÍNSKÝCH KŘESŤANSKÝCH CÍRKVÍ.....	35
6.2 ANKETA MEZI CÍRKVEMI VE VSETÍNĚ	37
6.2.1 Jak vidí vsetínské církve své poslání ve společnosti?	38
6.2.2 Jak se vsetínské církve staví ke spolupráci se státem?	38
6.2.3 Jaké změny si vsetínské církve nejvíc váží po roce 1989?.....	39
6.3 ANKETA MEZI ŽÁKY STŘEDNÍCH ŠKOL VE VSETÍNĚ	39
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
SEZNAM TABULEK	48
SEZNAM PŘÍLOH	49

ÚVOD

Veřejná správa spolupracuje s ostatními subjekty veřejného i soukromého práva. Jedním z těchto subjektů jsou i církve a náboženské společnosti v České republice. Tato spolupráce je důležitá také proto, že církve jsou zároveň i příjemci podpory ze státního rozpočtu. Na místní úrovni se církve podílejí na utváření občanské společnosti. Kromě duchovní služby zajišťují také sociální a kulturní činnost a tím participují i na rozvoji regionu.

Vztah státu a církve se odvíjí od toho, jakou roli mají zastávat tyto entity. Ideologicky neutrální stát, musí být ve svém vlivu omezen, aby nezasahoval do práv občana, týkajících se jeho svědomí. Církvi naopak nepřísluší správa věcí veřejných a její vliv má být omezen pouze na záležitosti související s jejím posláním.

V historii naší země byla církev úzce spjatá s vládní mocí (tak jako i v jiných zemích). V předválečném Československu bylo dosaženo náboženské svobody, ale proces odluky církve od státu nebyl dokončen. V období po roce 1948 byla církev „zestátněna“ a bylo jí odepřeno nakládat s majetkem. Podle zákona č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, církve přešly pod kontrolu státu a duchovní se stali placenými zaměstnanci státu. Jednotlivci, kteří nezapřeli své svědomí, byli perzekuováni, zavírání a posílání do pracovních táborů. Po násilnostech a vykonstruovaných obviněních v padesátých letech byla činnost všech církví a náboženských společenství u nás na čtyřicet let utlumena. Po roce 1989 byla obnovena náboženská svoboda, ale finanční závislost církve na státu trvá. Tato práce dokládá výhody úplné odluky církve od státu.

Práce se zabývá optimálním vymezením rolí státu a církve v České republice. Popisuje současné postavení církve a legislativní zakotvení náboženské svobody u nás. Nastiňuje možné modely vztahu státu a církve. Důležitou částí práce je pohled na činnost místních církví. Na příkladu města Vsetína přibližuje aktivity místních křesťanských církví. Z ankety mezi církvemi ve Vsetíně se dozvíme, jak vnímají církve svou úlohu ve společnosti, jak si představují spolupráci s veřejnou správou a jaké změny od roku 1989 si cení nejvíce. Anketa mezi studenty středních škol ve Vsetíně ukazuje, jaký postoj mají mladí lidé k církvi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 STÁT A CÍRKEV V PRŮBĚHU HISTORIE

1.1 Historické pozadí - Evropa

Na počátku našeho letopočtu se začali scházet následovníci Ježíše z Nazareta a šířili svoji víru mezi Židy v Palestině, později také mezi příslušníky jiných národů. Toto nové náboženství bylo krutě potlačováno tehdejšími náboženskými představiteli židovské víry. Vlivem Pavlových misijních cest a také v důsledku exodu mnohých křesťanů z oblastí, kde byli pronásledováni, se křesťanství rychle šířilo.

Mezi 2. a 3. stoletím napsal neznámý autor v Listu Diognetovi o křesťanech toto: „Křesťané se neliší od ostatních lidí ani původem, ani řečí, ani způsobem života. Nemají vlastní města, nemluví zvláštní řeči, nežijí odlišným způsobem. Jejich učení není výsledkem přemýšlení zvědavých lidí, ani nehájí lidskou nauku, jako je tomu u některých. Bydlí, jak každému bylo souzeno, v městech helénských i barbarských. V odívání a jídle se přizpůsobují domácím zvykům. Co se týče života, dávají neuvěřitelný příklad vzorného života. Mají vlastní vlast, avšak žijí jako cizinci. Cizina je jim vlastní a vlast cizinou. Žení se jako ostatní, rodí děti, avšak narozené děti neodhazují. Mají společný stůl, ne však lůžko. Mají tělo, nežijí však podle přání těla. Žijí na zemi, bydlí však v nebi. Poslouchají dané zákony, způsobem svého života však nad zákony vítězí. Všechny milují a ode všech jsou pronásledováni. Neznají je a přece je odsuzují. Jsou zabíjeni a dostávají život. Žebrají a přece mnohé obohacují. Všeho jsou zbavováni a vším oplývají. Jsou zbavováni cti a tato bezectnost je jejich oslavou. Pomlouvají je a oni podávají důkaz své spravedlnosti. Zlořečí jim, a oni žehnají. Ublížují jim, a oni to považují za čest. Když prokazují dobrodiní, trestají je jako zločince. Když jsou trestáni, radují se, jako by znovu dostávali život. Židé proti nim bojují jako proti cizincům. Řekové je pronásledují. A ti, kdo je nenávidí, nemají žádný důvod k nepřátelství.“ (List Diognetovi, 2012)

Křesťané žili radikálně odlišně od obvyklého způsobu života a to mělo vliv na celou tehdejší společnost. Za vlády císaře Konstantina I. (306 - 337 n. l.) získávají křesťané uznání své víry na základě Ediktu milánského (313 n. l.). Křesťanská víra je tolerována, postupně smí být svobodně hlášána a přestává pronásledování věřících. Poslední panovník římského impéria Theodosius I. (379 - 395 n. l.) pak křesťanství prohlašuje za státní náboženství.

Evropa se postupně stává „křesťanskou“. Křesťanskou v uvozovkách, protože křesťanství se proměňuje v náboženskou instituci, která stejně jako světské panovníci usiluje o moc. Světské panovníci a církve v jakési symbióze a zároveň rivalitě uskutečňují svoji vládu nad středověkou společností. Moc korumpuje a to platí i pro církve. Středověká církev přes všechny svoje klady, (rozvoj vzdělanosti, kultury, péče o potřebné) přináší obraz odklonu od původních myšlenek křesťanství a Bible. Papežské schizma, křížácké války, prodávání odpustků, inkvizice, chtivost po bohatství jsou toho důkazem. Mnoho lidí, kteří kritizovali tyto nešvary nebo měli jiné přesvědčení, zaplatilo za svou víru životem. Středověká církev třímala moc ve svých rukou pevně. Lidé, kteří věřili jinak, než hlásala oficiální teologie, byli vystaveni pronásledování a zabíjení. Opět docházelo k pronásledování pro víru. K pronásledovaným skupinám křesťanů patřili například Valdenští, Anabaptisté nebo Čeští bratři (Jednota bratrská). Některá obrodná hnutí vyústila v otevřený konflikt (husitství), jiní odmítli aktivně se bránit proti útlaku (Jednota bratrská). Evropa zažívá náboženské nepokoje a lidová povstání. Šíří se myšlenky reformačních učitelů (Jan Hus, Martin Luther, Jan Kalvín). V 17. století je Evropa zmítána třicetiletou válkou. Boje za náboženskou svobodu a proti vlivu papeže byly ukončeny Vestfálským mírem roku 1648. Jím byla také potvrzena zásada dohodnutá již v roce 1555 na sněmu v Augsburgu: „Koho panství, toho víra“ (vladař svou vírou určoval i víru svých poddaných). V Českých zemích se ujímají vlády Habsburkové a nastává doba násilné rekatolizace. Přes všechny krize zůstává křesťanství (ať už katolické, či protestantské) v Evropě všeobecně přijímaným postojem k životu.

„V době od raného středověku do konce sedmnáctého století jen málokdo pochyboval o tom, že Bůh existuje, nebo se odvažoval snad tvrdit, že nejvyšší jsoucno je neosobní a že smrt znamená zánik jedince. Proč tomu tak bylo, je jasné. Křesťanství prostoupilo západní svět natolik, že ať už lidé věřili v Krista, nebo jen jednali tak, jak by křesťané jednat měli, všichni žili obklopeni myšlenkami ovlivněnými a určovanými křesťanskou vírou. I ti, kteří víru odmítali, žili často ve strachu z pekelného ohně nebo utrpení v očistci. Nemorální lidé třeba ani neuznávali křesťanskou dobrotu, ale přesto sami o sobě věděli, že jsou špatní, a to podle křesťanských měřítek, bezpochyby jen nepřesně pochopených, nicméně ve své podstatě křesťanských.“ (Sire, J. W. , 1993, s. 15)

V 18. století se začínají šířit myšlenky osvícenců, kteří navazovali na tradici renesance a humanismu. Myšlenky vzešlé z osvícenství pak mimo jiné přinášejí model státu s osvíceným panovníkem – absolutistickou monarchii. Pod vlivem osvícenství se změnil postoj společ-

nosti k víře a církvi. Francie je zmítaná Velkou francouzskou revolucí. Anglie je poražena v americké válce za nezávislost. Vznikají Spojené státy americké, jako země, která není vázána na žádnou církev. Náboženská svoboda sem přivádí množství uprchlíků, kteří tady nalézají své útočiště (židé, anabaptisté, quakeri, amishové). S rozvojem vědy a techniky nastupuje v průběhu 19. století průmyslová revoluce. Evropou se šíří myšlenky liberalismu, socialismu a nacionalismu.

Počátek 20. století byl poznamenán 1. světovou válkou, která měla za následek rozpad Rakouska-Uherska a vznik národních států. V Rusku proběhl bolševický puč v čele s V. I. Leninem a vzniká Sovětský svaz. Evropa zažívá meziválečný rozkvět ukončený celosvětovou hospodářskou krizí a druhou světovou válkou. Na základě dohod mezi vítěznými velmocemi (Anglií, USA a Sovětským svazem) je Evropa po válce rozdělena do dvou bloků. Západní blok, kde se rozvíjí svobodný trh a demokratické režimy a Východní blok s centrálně řízeným hospodářstvím a komunistickou ideologií, kontrolovaný Moskvou. Až na konci 80. let 20. století se toto rozdělení Evropy hroutí. Bývalé státy komunistického bloku přecházejí na tržní hospodářství a vytvářejí právní státy.

1.2 Historické pozadí - České země

Křesťanství byl prvek, který v minulosti upevňoval panovnickou moc. Proto i panovníci Velké Moravy usilovali o pokřesťanštění své země. První křesťanské vlivy přicházejí z Východofranské říše, ale zásadní význam měla až mise Konstantina a Metoděje. Přicházejí s křesťanskými texty, přeloženými do staroslověnštiny. (Jako první slovanský jazyk získává také písemnou podobu - Konstantinova hlaholice). Po rozpadu Velkomoravské říše se formuje Český stát s prvním knížetem Bořivojem I., který ještě podléhal vlivu Velké Moravy. Skutečným panovníkem z rodu Přemyslovců je Boleslav I. - na svém území vybírá pravidelně daň. Daň tehdy představovala poplatek za ochranu, kterou kníže poskytoval svému lidu. Zřídil a vydržoval několikatisícovou dobře vyzbrojenou družinu. Právě tato vojenská moc mu umožnila postupně se zbavit rodů, které mu dosud konkurovaly a jen váhavě se podřizovaly pražským Přemyslovcům. Počátek české státnosti se tak pojí se dvěma smutnými daty: 28. října 935 byl zavražděn rukou svého mladšího bratra Boleslava I. kníže Václav a další událost z 28. října 995, kdy byl na příkaz Boleslava II. vyvražděn rod Slavníkovců.

Boleslav I. pevně ovládal a řídil celou zemi prostřednictvím hradské správy a sítě zbudovaných hradů. Hradská správa měla funkci vojenskou (ochranou), finanční (vybírání daní) a soudní (rozhodování sporů). V průběhu 10. a 11. století se stát konsolidoval a bylo k němu připojeno území Moravy. České knížectví postupně získalo znaky samostatného středověkého státu. V roce 973 bylo zřízeno pražské biskupství, které pro českého panovníka znamenalo větší politickou nezávislost. Na Moravě je zřízeno biskupství v roce 1063 v Olomouci.

Přemysl Otakar I. získal roku 1212 uznání dědičného nároku na český trůn a česká šlechta má nadále zaručeno právo volit si svého panovníka. Přemysl Otakar II. vybudoval rozsáhlé panství, které se rozkládalo až k Jaderskému moři. Ve 13. století se český stát stal královstvím a svého mocenského vrcholu dosáhl za posledních Přemyslovců. Za vlády Karla IV. bylo pražské biskupství povýšeno na arcibiskupství. České království bylo významnou součástí Svaté říše římské a jeho panovník měl postavení kurfiřta - jednoho ze sedmi volitelů císaře. Král je správcem celé země, šlechta vykonává místní samosprávu. Panovník využívá církev k upevnění své moci. Král podporuje zakládání klášterů, o které mimo jiné opírá svou moc. Podporuje kolonizaci neobydlených území (osídlenci přicházejí především z Německa). Jsou zakládána nová města. Postupně vzniká stavovská a městská samospráva.

Ve společnosti a mezi tehdejšími učenými byla přijímána idea o trojím lidu. Lidé se podle těchto představ dělí do tří skupin: ti, kdo se modlí (kněží), ti, kdo pracují (venkovský lid), ti, kdo bojují, aby chránili toho, kdo se modlí a kdo obdělává půdu (rytíři - šlechta). Kromě toho, že duchovenstvo pečovalo o náboženský život věřících, šířilo také kulturu a vzdělanost. Od 12. století roste vliv měst a šlechty, která se vymaňuje ze závislosti na panovníkovi. S nástupem měšťanstva se učení o trojím lidu postupně vytrácí a nahrazuje ho představa hierarchicky uspořádané stavovské společnosti. Každý člověk patří do určité společenské vrstvy. To určuje jeho veškerý život. Podle svého postavení se lidé chovali, bydleli, stravovali i oblékali. V Čechách, obdobně jako jinde v okolních zemích nejprve vznikly stavy vyšší šlechta a duchovenstvo. Během husitského hnutí přibyla nižší šlechta a měšťanstvo - účastnily se zasedání a rozhodování na českých sněmech, zatímco duchovenstvo bylo dočasně z politického života vyřazeno. Po bitvě na Bílé hoře se nejdůležitějším stavem na českém sněmu stalo duchovenstvo podporující Habsburky.

V roce 1526 definitivně nastoupila na český trůn dynastie Habsburků, která zemi včlenila do habsburské monarchie. V letech 1547 a 1618 vypukla proti panovníkovi ozbrojená povstání českých protestantských stavů. Ve stavovském povstání v roce 1618 se propojily náboženské spory s mocenskými rozpory mezi stavy a králem. Povstání nakonec vyvrcholilo bitvou na Bílé hoře, ve které byly stavy roku 1620 poraženy. Porážkou českých protestantských stavů začala násilná rekatolizace českých zemí a upevnění moci habsburského panovníka. Poslední odbojnou oblastí nakonec zůstalo Valašsko, kde bylo povstání potlačeno až roku 1644.

Paralelně k vrchnostenské správě existovala správa církevní. Stejně jako šlechta i církve vlastnila svá území, sídla a s nimi i poddané. Církevní správa existovala ve dvou liniích: diecézní správa a řádová správa. Základem diecézní správy byla farnost, deset farností tvořilo děkanát. Děkanáty pak tvořily diecézi, kterou spravoval biskup. Obvody farností a děkanátů se staly později základem moderní správy státu. Řádovou správu vykonávaly katolické řeholní řády, které měly nadnárodní působnost a podléhaly papeži. Základní jednotkou byl klášter, představeným kláštera byl opat. Řeholní řády sehrály velkou úlohu v počátku kolonizace Českých zemí (např. templáři), v pěstování vzdělanosti (dominikáni, jezuité), ale také při násilné rekatolizaci po roce 1620 (jezuité). Řeholní řády byly na svém území pro své poddané (stejně jako šlechta) vrchností.

Za panování Marie Terezie a Josefa II. dochází k mnohým reformám: Je zrušeno nevolnictví, vydán Toleranční patent (tolerance, ne zrovnoprávnění nekatolických vyznání), dochází k oslabení církevní (katolické) moci a k posílení vlivu osvětleného panovníka (státní zásahy, rušení klášterů). Teprve v roce 1861 se dostává rovnoprávnosti také protestantským církvím na základě Protestantského patentu vydaného Františkem Josefem I. Vrchnostenská správa je nahrazena státním aparátem spolu se státními úředníky - byrokracií. Soudní a výkonná moc se odděluje. Postupně se z absolutistické monarchie začíná klubat zárodek moderního státu. V druhé polovině 19. století je dovršena likvidace vrchnostenské správy a dotvořena územní samospráva a státní správa.

Po první světové válce (1918) vzniká samostatné Československo. V naší historii již třetí významná událost související s datem 28. října. Odpor k Rakousku-Uhersku se promítl i v odporu ke katolické církvi. Část katolických kněží iniciovala vznik národní církve – Československé církve husitské. Došlo ke sloučení luterské církve s reformovanou (kalvín-

skou) v Českobratrskou církev evangelickou. V novém státě převládá snaha o odluku církve od státu. Postupně ale tato politická vůle slábne, a odluka je z návrhu nové ústavy pro nesohlas převážně slovenských politiků vypuštěna. V počáteční nestabilitě hrozí odtržení Slovenska a politická scéna dává přednost širšímu konsensu. Ústava z roku 1920 uzákonila náboženskou svobodu v tehdejším Československu, ale odluku církve od státu neřešila. Stát podporoval církve dotacemi a duchovenstvo zajišťoval existenčním minimem. Po druhé světové válce a po převzetí moci komunisty v roce 1948 stát převedl na sebe majetek všech církví a začal platit mzdy církevním pracovníkům. Byli ustanoveni církevní tajemníci, kteří dohlíželi na činnost místních církví a dávali souhlas k výkonu duchovenské služby. Tato kontrola nad církvemi trvala až do sametové revoluce v roce 1989. Přestože byla zrušena represivní kontrola státu nad církvemi, finančně zůstává církev závislá na státu. Majetek zabavený církvím stát dosud využívá. V novém prostoru svobody rozvíjejí církve charitativní, kulturní a duchovní činnost.

2 VZTAH STÁTU A CÍRKVE

V průběhu historie vykrytalizoval vztah mezi státem a církví do současných dvou rozdílných forem. Stát preferuje jednu církev (identifikuje se s ní) nebo se neztotožňuje s žádnou církví a realizuje některý druh odluky církve od státu.

2.1 Identifikace státu s jednou církví

Historicky zakonzervovaný vztah státu a církve na evropském kontinentě představuje preferenci určité církve ve státě. Tato církev má zaručené své výsadní postavení a je institucionálně provázána se státem. V Evropě se takto identifikují s církví státy jako je Velká Británie (Anglikánská církev), skandinávské státy (luterská církev) či Řecko (pravoslavná církev). Díky zaručené náboženské svobodě však nedochází k represím jiných církví a vyznání. Příkladem identifikace náboženství a státu, kde není tolerováno jiné náboženství a neexistuje náboženská svoboda, jsou islámské země. Komunistické režimy jako Čína a Severní Korea jsou příkladem identifikace jediné ideologie se státem. Toto státní „náboženství“ - ateismus je nadřazené jiným výkladům světa.

2.2 Odluka církve od státu

Rektořík (2007) charakterizuje odluku takto: "V případě odluky jde vždy o oddělení moci státní a církevní. Poprvé byla odluka státu od církve provedena na území dnešních USA v roce 1644, s cílem získat naprostou náboženskou svobodu. Následně se promítla i do jejich ústavy (1787). Právní úprava postavení církví byla ponechána pouze a jenom obecným právním předpisům. Zavedením skutečné odluky přestává být církev organizací veřejnoprávní. Odluka se netýká jen některých církví, nýbrž všech církví ve státě bez výjimky. Tím, že církev ztrácí statut veřejnoprávní instituce a přechází do statutu soukromého práva, musí být i na její majetek pohlíženo jako na majetek soukromé (i když právnické) osoby, na který nemá stát žádné právo. Odluka může mít charakter přátelského vztahu mezi státem a církví, který je charakteristický pro USA. Přesto, že jde o odluku, má v USA náboženství respekt všech státních institucí. Protože je uznávána jejich prospěšnost veřejnosti, mohou požívat výhod, které se vztahují na jiné občanské neziskové charitativní organizace (snížení daně, finanční podpora z nadací apod.). Přitom stát dotuje církevní školství a platí kněze jako státní zaměstnance ve školství a také v armádě či vězeňství. Nepřátelský charakter měla

odluka státu od církve ve Francii uzákoněná v roce 1905. Nepřátelství ale postupně ustupovalo a již od roku 1924 lze hovořit o odluce přátelské mající i prvky kooperace, spočívající například v navázání diplomatických styků s Vatikánem, respektování kanonického práva nebo armádního ordinariátu."

Zvláštní forma nedokončené odluky církve od státu je někdy nazývána kooperace (pojem užívaný např. u Rektořika). Kooperace se definuje jako partnerská spolupráce církve a státu, kdy církve mají status veřejnoprávní instituce a podílejí se na činnosti veřejné sféry (školaství, zdravotnictví). Stát u registrovaných církví hradí platy duchovním a jinak nezasahuje do jejich vnitřních záležitostí (Česká republika, Německo, Rakousko, Belgie). Tato kooperace může nabýt pro katolickou církev podobu konkordátu. Konkordát je mezinárodní smlouva uzavřená mezi Apoštolským stolicem a příslušným státem upravující vztah katolické církve a státu.

2.3 Způsoby financování

Ve světě se setkáváme s různými modely financování církví. Způsob financování je odvislý od toho, zda je realizována odluka církve od státu nebo ne. Tam kde stát preferuje určitou církev, snaží se ji zabezpečit i finančně. Buď přímou podporou nebo prostřednictvím daňové soustavy. Tak například v Německu a Skandinávských zemích je vybírána církevní daň. V Rakousku existuje systém církevních příspěvků. V Itálii a Španělsku existuje systém daňové asignace. Pouze v zemích, kde byla důsledně provedena odluka církve od státu, jsou církve zabezpečeny z vlastních zdrojů. To znamená ze sbírek, darů a výnosů vlastního majetku.

Tabulka 1: Skladba církevních finančních zdrojů ve vybraných zemích

Země	Zdroje příjmů			
USA	50% sbírky	50% fundraising, výnosy z majetku, nepřímá státní podpora		
Francie	75% sbírky a dary	25% účelové sbírky na vydržování farního kléru - dobrovolný příspěvek na kult		
Nizozemí	70% příspěvek na církvev	20% nedělní sbírky a dary	10% výnosy majetku a státní subvence církevnímu školství	
Německo	80% církevní daň	10% státní subvence	5% výnosy majetku a státní odškodnění za sekularizaci církevního majetku v minulých stolecích	5% sbírky a dary
Rakousko	85% církevní příspěvky	10% výnosy z majetku	5% sbírky, dary, státní podpora ve formě renty za nevrácený zkonfiskovaný majetek	
Švédsko	systém církevních daní - 1,25% zdanitelných příjmů			
Švýcarsko	systém církevní daně			
Španělsko	systém daňových asignací - 0,5239% z daně z příjmu			
Itálie	systém daňových asignací - 0,8% z daně z příjmu			

Zdroj: Rektořík (2007)

3 FINANCOVÁNÍ CÍRKVÍ V ČR

3.1 Přehled současné praxe

Současný způsob financování církví a náboženských společností v ČR je dán zákonem č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. Podle tohoto zákona registrované církve mají nárok na podporu od státu. Podle Rektořika (2007) "z registrovaných církví státní příspěvek nepožadují Křesťanské sbory, Náboženská společnost Svědkové Jehovovi a Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů (mormoni). V období po listopadu 1989, kdy bylo zřejmé, že dojde k podstatným změnám ve vztazích mezi církvemi a státem, se církve začaly připravovat na to, že se budou muset obejít bez státního příspěvku a začaly budovat vlastní ekonomickou soběstačnost. Dotací se zřekly Novoapostolská církev v České republice a Bratrská jednota baptistů. Nároku na státní dotace nově využila Apoštolská církev v ČR. U ostatních církví lze hovořit o závislosti na prostředcích ze státního rozpočtu. Podíl prostředků ze státního rozpočtu na celkových nákladech se u jednotlivých církví a náboženských společností pohybuje mezi 20 až 80 % a to v závislosti na ekonomické situaci dané církve, obětavosti jejích členů (soběstačnosti pokrytí finančních potřeb církve) a snaze církve obejít se bez finanční pomoci státu. Vlastním zdrojem financování církví jsou příspěvky věřících, které mají formu tradičních nedělních sbírek nebo různých darů. Doposud významný zdroj některých církví se silným mezinárodním zázemím - finanční pomoc ze zahraničí - se každoročně snižuje, protože se přesunuje do oblastí, kde je pomoc potřebnější. Příjmy z ostatních vlastních zdrojů (nájemné, podnikání - ediční činnost ...) jsou velice rozdílné a v celkové finanční situaci jednotlivých církví nemají podstatný význam. Výrazným zdrojem příjmů nejsou ani daňově zvýhodněné sponzorské dary, které i v ekonomicky rozvinutých zemích nekryjí více než 5 % nákladů na náboženskou činnost církví." (Rektořík, 2007)

Každoročně se ze státního rozpočtu vyčleňují peníze na vlastní náboženskou činnost církví a náboženských společností. Tuto částku schvaluje Parlament při projednávání státního rozpočtu a rozděluje ji ministerstvo kultury. Největší část této sumy je poskytována na mzdy duchovních (78%). V roce 2001 připadlo na 3480 duchovních 732 mil. Kč, v roce 2011 to bylo již 1,44 mld. Kč na 4892 duchovních. Za 10 let tak počet duchovních narostl o 140% a příspěvek státu o 197%. S touto progresí by stát v případě zachování stejných podmínek platil za 45 let každoročně větší sumu peněz než jakou by vyplatil při majetkovém vyrovnání

(včetně naturální restituce, přechodného období a valorizace finanční náhrady). Je třeba říct, že také nově zaregistrovaným církvím po 10 letech vzniká nárok na financování od státu.

Celková suma 1,44 mld. Kč ročně na činnost registrovaných církví je zhruba jednou tisícinou státního rozpočtu České republiky. Tento výdaj ze státního rozpočtu představuje pasiva státní pokladny. Podívejme se také na aktiva státní pokladny - na majetek, který nebyl dosud církvím vydán a jehož hodnota je vyčíslena na 134 mld. Kč. Z tohoto majetku stát může každoročně realizovat výnos, který jde prostřednictvím Pozemkového fondu ČR a státního podniku Lesy ČR do rozpočtu státu. Kdybychom vzali hodnotu tohoto majetku jako investici s minimálním výnosem 1%, měli bychom výnos před zdaněním 1,34 mld. Kč ročně (např. uložení částky 134 mld. Kč v bance s 1% úrokem). Lesy ČR s. p. spravují 1,348 mil. ha lesních pozemků, z toho 14 % této rozlohy náleží k restitučnímu vyrovnání. Její hospodářský výsledek za rok 2010 byl 3,16 mld. Kč (Lesy ČR. informace pro veřejnost, 2011) . Pozemkový fond spravuje 239 060 ha pozemků (podle výroční zprávy za rok 2010) z toho je asi 20 % majetek, jež původně spravovala církev, náboženské řády a kongregace (§ 29 zákona č. 229/1991 Sb.). Joel Ruml, předseda Ekumenické rady církví, v pořadu na ČT24 11.12.2012 uvedl na otázku redaktora toto: "V národohospodářském ústavu v roce 2008 spočítali, že zabavený majetek církví vynesl do roku 2008, tedy za 60 let, asi 230 miliard. A církve na podporu existence ze strany státu dostaly za 60 let 60 miliard. To znamená, že majetek, který stát vlastní, vydělal pro stát 170 miliard a dál stále vydělává."

3.2 Restituce církevního majetku

Majetkové vyrovnání státu s církvemi je jen jednou částí odluky církve od státu. Jelikož tato problematika je dosti obsáhlá a dotýká se jen z části probíraného tématu, uvedu pouze základní popis této problematiky. Toto téma vzbuzuje značné emoce. Je to pochopitelné, když uvážíme, jak vnímá církve a náboženský život naše veřejnost. Často je vytýkáno církví (církvím), že vůbec vrácení majetku požaduje. "Většina občanů ČR, okolo 70 procent, si myslí, že stát by církvím majetek neměl vracet. Uvádí to internetový průzkum společnosti SANEP na skupině čtyř tisíc dotázaných. V případě konání referenda by církevní restituce podle průzkumu odmítlo podpořit 60 % dotázaných. A to i v případě, kdyby to znamenalo rozpad stávající vlády. Dlouhodobě negativní postoj veřejnosti vůči církevním restitucím je podle Střediska analýz a empirických výzkumů (SANEP) dán mj. skutečností, že drtivá většina domácí populace nemá k církvi žádný osobní náboženský vztah." (Český rozhlas, 2012)

Přesto vláda Petra Nečase projevila vůli současný stav státu a církve dořešit. Vyřešení majetkových poměrů mezi státem a církvemi bylo deklarováno v programovém prohlášení vlády z roku 2010.

"Vláda uznává historické a nezastupitelné postavení církví a náboženských společností jako tradičních institucí, které jsou součástí společnosti. Cílem vlády je co nejdříve uzavřít otázku vyrovnaní mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi tak, aby mohly být napraveny některé křivdy, a církve a náboženské společnosti mohly tak plnit své funkce nezávisle na státu." (Vláda ČR, 2010)

3.2.1 Zestátnění majetku církví po roce 1948

Pro pochopení současného vývoje je třeba se vrátit o 60 let nazpět. Po únoru roku 1948 byla provedena radikální pozemková reforma. Stalo se tak i přesto, že v té době nebyla ještě dokončena revize první pozemkové reformy. Vydáním zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě byla konfiskována prakticky veškerá zemědělská a lesní půda. Po této reformě církvím a náboženským společnostem zůstaly jen kostely, fary, popř. malé farmy zahrady.

"Oba zákony o pozemkové reformě, jak zákon č. 142/1947 Sb., tak také zákon č. 46/1948 Sb., ustanovují finanční odškodnění za vyvlastněné pozemky. Církve a náboženské společnosti však nikdy finanční náhradu vyplývající z obou zákonů nedostaly. Stát tedy dostal církevní majetek zcela zadarmo. Zestátnění majetku církví a náboženských společností pokračovalo i v dalších letech. Zákonem č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech byly zabráněny nemovitosti v jejich obvodu, zákonem č. 185/1948 Sb., o zestátnění léčebných a ošetřovacích ústavů a o organizaci státní ústavní léčebné péče přišly církve o vlastnictví i těchto zařízení. Vybudovaly je ze svých prostředků a poskytovaly zde péči. Majetek církví a náboženských společností byl v řadě případů odňat rovněž na základě opatření provedených mimo rámec tehdy platných právních předpisů, v mnoha případech v přímém rozporu s platnými právními předpisy, tedy zcela protiprávně. Takto byly církve a náboženské společnosti úplně zbaveny svého ekonomického zázemí. Kompenzační záboru veškerého tohoto majetku se stal státem financovaný chod církví a náboženských společností. Církve a náboženské společnosti se tak stávají na státu materiálně téměř zcela závislé a to podle zákona č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. V

zákoně se stát zavazuje hradit osobní požitky duchovních, jejich cestovní, stěhovací a jiné výlohy, sociální dávky a věcné náklady církví a náboženských společností. Stát má pod kontrolou církevní majetek a duchovním uděluje k výkonu duchovenské služby státní souhlas." (Důvodová zpráva k návrhu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, 2012)

3.2.2 Majetkové narovnání státu s církvemi

Současná podoba majetkového vyrovnání vychází z návrhu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi z roku 2008, ale zásadně se od něj odlišuje v několika oblastech. Vláda se s církvemi dohodla, že navýší celkový objem naturálních restitucí z původních 51 miliard korun na 75 miliard korun. Díky tomuto navýšení se však sníží celková finanční náhrada z 83 miliard na 59 miliard korun. Majetek, který má být církvi vrácen byl oceněn na 134,7 mld. Kč.

Tabulka 2: Výsledky ocenění majetku církví a náboženských společností

	Výměra (ha)	Cena za m ² (Kč)	Výsledná cena (mld. Kč)
Lesní půda	181326	27,74	50,3
Zemědělská půda	72202	44,48	32,1
Vodní plochy	3611	20	0,7
Zastavěné plochy	600	1106,78	6,6
Ostatní plochy	3894	30	1,2
Budovy	324		43,8
CELKEM			134,7

Zdroj: <http://www.psp.cz/>

Obsah návrhu na vyrovnání státu s církvemi z roku 2011 je následující:

- v rámci finanční kompenzace bude církvim vyplaceno celkem 59 mld. Kč v průběhu 30 let, rozdělení mezi církve a náboženské společnosti v poměru 80% římskokatolická církev, 20% ostatní církve a náboženské společnosti;
- církve a náboženské společnosti mají právo na přechodné období 17 let, v němž jim má být v prvním až třetím roce vyplácen příspěvek na podporu jejich činnosti v plné výši; následně ve čtvrtém a každém dalším roce bude tento příspěvek snižován o 5%;

- vydávat se budou věci nemovité, které jsou v době přijetí zákona v majetku státu; movité věci mohou být vydány za podmínky, že funkčně souvisely nebo souvisí s vydávanou nemovitou věcí, nebo že funkčně souvisí s nemovitou věcí, kterou oprávněná osoba vlastní;
- splátky budou valorizovány podle inflace (odhad 2% ročně) a na rozdíl od návrhu z roku 2008 nebudou úročeny;

Tabulka 3: Návrh na vyrovnání státu s církvemi z roku 2011 (v mld. Kč)

hodnota původního majetku církví a náboženských společností celkem	134,7
z toho možno vydat všem církvím a náboženským společnostem - Lesy ČR, s. p. a Pozemkový fond ČR	75,0
finanční náhrada	59,0
přechodné období	16,9

Zdroj: <http://www.psp.cz/>

Tabulka 4: Výše finanční náhrady pro jednotlivou církev a náboženskou společnost

1	Apoštolská církev	1 056 336 374 Kč,
2	Bratrská jednota baptistů	227 862 069 Kč,
3	Církev adventistů sedmého dne	520 827 586 Kč,
4	Církev bratrská	761 051 303 Kč,
5	Církev československá husitská	3 085 312 000 Kč,
6	Církev řeckokatolická	298 933 257 Kč,
7	Církev římskokatolická	47 200 000 000 Kč,
8	Česobratrská církev evangelická	2 266 593 186 Kč,
9	Evangelická církev augsburského vyznání v České republice	118 506 407 Kč,
10	Evangelická církev metodická	367 634 208 Kč,
11	Federace židovských obcí v České republice	272 064 153 Kč,
12	Jednota bratrská	601 707 065 Kč,
13	Luterská evangelická církev a. v. v České republice	113 828 334 Kč,
14	Náboženská společnost českých unitářů	35 999 847 Kč,
15	Pravoslavná církev v českých zemích	1 146 511 242 Kč,
16	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	654 093 059 Kč,
17	Starokatolická církev v České republice	272 739 910 Kč

Zdroj: <http://www.psp.cz/>

Tato varianta byla rozpracovaná v návrhu zákona, který vláda předložila poslanecké sněmovně k prvnímu čtení dne 18.1.2012. Organizační výbor sněmovny projednání zákona

doporučil 1.2.2012 a předal k projednání do Ústavně právního výboru. V květnu 2012 za neustálých diskusích o podobu zákona bylo jeho projednání přesunuto na červen. Je možné, že zákon opět neprojde poslaneckou sněmovnou. Situace je o to vážnější, protože Ústavní soud již řešil tento dvacetiletý stav provizoria. Poslanci jsou vázáni rozhodnutím Ústavního soudu (Nález ÚS 2326/07, 2010), ve kterém soud dává zákonodárcům časový limit pro majetkové vypořádání. Pokud nebude termín dodržen, začne Ústavní soud o vydávání majetku církvím rozhodovat sám. Dalším důsledkem nepřijetí zákona o restitucích je negativní ekonomický dopad. Nemovitosti jsou dlouhodobě blokovány a nemůže je využívat ani církev ani veřejná správa (obce, města).

"Je obtížné vyčíslit, o jaké zisky z ušlých příležitostí celá naše společnost přichází. Ztráty vyplývající z nemožnosti využívat blokováný církevní majetek k realizaci projektů územního rozvoje, z nemožnosti využívat prostředky z evropských fondů (u nichž je podmínkou jasný vlastnický vztah k nemovitosti, o níž se v projektu jedná). Z výše uvedených příkladů však vyplývá, že se jedná o nemalou hodnotu, pravděpodobně v řádu jednotek až desítek miliard Kč za posledních 20 let." (Důvodová zpráva k návrhu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, 2012)

3.2.3 Možná rizika přijetí zákona

Možné důvody nepřijetí restitučního zákona v období od roku 1989 do roku 2012:

- církve jsou finančně zabezpečeny státem, nechťejí změnu
- stát se nechce vzdát výnosů ze zabaveného majetku (pozemky, lesy)
- církve nejsou jednotné v názoru na podobu odluky církve od státu
- chybí konsensus politických stran na objem restitučního nároku církví

Církve vítají finanční náhradu od státu jako zdroj zajišťující dlouhodobé financování. Na druhé straně se však ozývají z církve hlasy, že by bylo lépe jakékoliv odškodnění za strany státu odmítnout. Ti, kdo se staví kriticky k přijetí restituce, vidí riziko ve státu a jeho možném ovlivňování autonomie církve. Další riziko je v samotné církvi, která by mohla mít tendenci více se spoléhat na peníze vrácené od státu než na Boha. Bible to říká srozumitelně: "Kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce" (Bible, Matouš 6, 21)

Evangelický farář Miloš Rejchrt pro Český rozhlas (2012) uvedl: "... církve podle mě by měly získávat peníze mezi těmi, kdo jejich činnosti fandí. A jejich existenci. Řečeno s Mistrem Janem Husem, tomu to bylo úplně jasné, že duchovní mají žít z almužen věřících. A já myslím, že to je ten nejsprávnější model, který kupodivu funguje ve Spojených státech, kde církve taky žijí, funguje ve Francii, funguje v některých kantonech ve Švýcarsku a mně se zdá, že je opravdu nejzdravější."

Podobně přemýšlí i katolický kněz a filozof Václaf Umlauf (2012), který se dívá kriticky na dohodu státu s církvemi a předkládá své řešení. Pokládá si a odpovídá na tyto otázky:

"1. Je nová smlouva pro římsko-katolickou církev opravdu výhodná v tom smyslu, že zajistí její ekonomickou nezávislost na státu?"

Nová smlouva není pro katolickou církev výhodná, ale nejde o výši vyhandlovaného majetku.

2. Platí princip: "Co bylo ukradeno, to má být vráceno", i z hlediska historického statutu církevního majetku?"

Tento princip pravděpodobně neplatí, jednak z historických a jednak z právních důvodů. Poslední slovo bude mít Ústavní soud.

3. Jaké zásadní námitky proti zákonu budou uplatněny u Ústavního soudu a jakou mají právní hodnotu?"

Námitky se týkají zejména prolomení restitucí před únor 1948 a nedostatečně prokázaný soukromoprávní charakter církevního majetku. Nemůže být vydáno něco, co církvi právně nepatřilo a nemůže být restituováno nic z doby před únorem 1948, aniž by se zpochybnila platnost zákona č. 142/1947 Sb."

A uzavírá úvahou: "Je třeba si uvědomit jednu základní věc: demokracie je mnohem víc, než navrácení církevního majetku. Pokud o demokracii přijdeme, tak církev bude znovu zotročena jako za komunistů, a může přitom mít majetku, kolik chce. A navíc může být zotročena i skrytým způsobem, tj. právě přes majetek. A to bychom měli mít na paměti v každém případě."

4 NÁBOŽENSKÁ SCÉNA V ČR

Po roce 1989 byla v naší zemi obnovena skutečná náboženská svoboda. Základním krokem bylo zrušení státní kontroly nad církvemi a deklarování nezávislosti státu na jakékoli ideologii a náboženství. Ústavou je zaručena svoboda vyznání a praktikování náboženství. Církvím je zaručena určitá autonomie. Registrované církve vystupují jako veřejnoprávní instituce.

4.1 Legislativní zakotvení náboženské svobody

Česká republika se v roce 1989 vrátila k hodnotám, na kterých stojí evropská civilizace. Tyto hodnoty jsou zakotveny v základním zákoně – ústavě a dalších listinách.

Ústava České republiky zajišťuje svobodu jednotlivce a ochranu jeho práv.

Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. (Ústavní zákon 1/1993, čl. 2, ods. 4)

Listina základních lidských práv a svobod se také konkrétně vyjadřuje k náboženské svobodě.

Článek 15: (1) Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.

Článek 16: (1) Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu. (2) Církve a náboženské společnosti spravují své záležitosti, zejména ustavují své orgány, ustanovují své duchovní a zřizují řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech. (3) Zákon stanoví podmínky vyučování náboženství na státních školách. (4) Výkon těchto práv může být omezen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých. (Ústavní zákon 2/1993)

Právní postavení církví a náboženských společností a vztah státu a církve upravuje **Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech**.

Zákon o církvích a náboženských společnostech je založen na respektování svobody náboženského vyznání i vnitřní autonomie církví a náboženských společností a na důsledném uplatňování konfesní neutrality státu vůči církvím a náboženským společnostem. Upravuje registraci církví a náboženských společností a jejich svazů, která je realizována podle správního řádu, evidenci orgánů církví, řeholních a jiných církevních institucí a účelových zařízení jako právnických osob podle tohoto zákona a konkretizuje práva a povinnosti registrovaných církví a náboženských společností.

4.2 Registrované církve

Pouze zaregistrované církve a náboženské společnosti mají nárok na podporu od státu. Nezaregistrované církve nemají zvláštní práva, která jsou určena pouze registrovaným církvím a náboženským společnostem.

Registrovaná církev a náboženská společnost může k plnění svého poslání:

- vyučovat a vychovávat své duchovní i laické pracovníky ve vlastních školách a jiných zařízeních i na bohosloveckých vysokých školách a bohosloveckých fakultách za podmínek podle Školského zákona (zakládání církevních škol však patří mezi zvláštní práva!),
- získat oprávnění k výkonu zvláštních práv podle zákona č. 3/2002 Sb.,
- prostřednictvím svého oprávněného orgánu navrhnout k evidenci svůj orgán, řeholní a jinou církevní instituci osob hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti založené za účelem vyznávání náboženské víry nebo účelové zařízení pro poskytování charitativních služeb (ostatní právnické osoby založené církví a náboženskou společností se mohou stát právnickými osobami například podle Občanského zákoníku, Obchodního zákoníku, Zákona o nadacích a nadačních fondech, Zákona o obecně prospěšných společnostech atd.),
- zakládat svazy církví a náboženských společností a být jejich členem; nikdo jiný než registrované církve a náboženské společnosti jejich členem být nesmí. Takovýto svaz však nemůže navrhnout k evidenci církevní právnickou osobu.

V současné době je v České republice 32 registrovaných církví a náboženských společností, z nichž 17 je financováno státem podle zákona č. 218/1949 Sb.

Tabulka 5: Církev a náboženské spol. registrované podle zák. č. 308/1991Sb.

Č.	Název církve, náboženské společnosti	Datum registrace	Financováno státem
1.	Apoštolská církev	1989	Ano
2.	Bratrská jednota baptistů	1951	Ano
3.	Církev adventistů sedmého dne	1951	Ano
4.	Církev bratrská	1951	Ano
5.	Církev československá husitská	1920	Ano
6.	Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů	1990	Ne
7.	Církev řeckokatolická	recepce z R-U	Ano
8.	Církev římskokatolická	recepce z R-U	Ano
9.	Českobratrská církev evangelická	recepce z R-U	Ano
10.	Evangelická církev a. v. v ČR	recepce z R-U	Ano
11.	Evangelická církev metodistická	1951	Ano
12.	Federace židovských obcí v ČR	recepce z R-U	Ano
13.	Jednota bratrská	recepce z R-U	Ano
14.	Křesťanské sbory	1956	Ne
15.	Luterská evangelická církev a. v. v ČR	19.1.1995	Ano
16.	Náboženská společnost českých unitářů	1930	Ano
17.	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	1.9.1993	Ne
18.	Novoapoštolská církev	1956	Ne
19.	Pravoslavná církev v českých zemích	recepce z R-U	Ano
20.	Slezská církev evangelická a. v.	recepce z R-U	Ano
21.	Starokatolická církev v ČR	recepce z R-U	Ano

Zdroj: <http://www.psp.cz/>

Tabulka 6: Círky a náboženské společnosti registrované podle zákona č. 3/2002 Sb.

Č.	Název církve, náboženské společnosti	Datum registrace
22.	Církev Křesťanská společenství	20.6.2002
23.	Obec křesťanů v České republice	4.9.2002
24.	Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny, Hnutí Hare Krišna	21.11.2002
25.	Česká hinduistická náboženská společnost	25.11.2002
26.	Ústředí muslimských obcí	17.9.2004
27.	Ruská pravoslavná církev, podvorje patriarchy moskevského a celé Rusi v České republice	26.5.2007
28.	Buddhismus Diamantové cesty linie Karma Kagjü	8.6.2007
29.	Višva Nirmala Dharma	14.7.2007
30.	Církev živého Boha	15.12.2007
31.	Církev Nová naděje	3.9.2009
32.	Církev Slovo života	6.8.2010

Zdroj: <http://www.psp.cz/>

4.3 Náboženské vyznání v ČR podle sčítání obyvatel

Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 nám podává zajímavá data. Počet lidí, hlásící se k nějaké církvi oproti roku 2001 poklesl. Z celkového počtu obyvatel 10,6 mil. v roce 2011 se k nějaké církvi nebo náboženské skupině přihlásilo 1,5 mil. lidí. Sestupný trend počtu věřících odráží postupnou sekularizaci společnosti. Lidé, kteří byli pouze nominálními členy církve, ale víru nijak nepraktikovali, z církve vystupují. Důležitý fakt sehrává i skutečnost, že od roku 1991 je vyplnění kolonky „náboženské vyznání“ nepovinné. Projevilo se to konkrétně v řádku "ostatní a nepřesně určené", kde je zahrnuto i označení jako katolík, křesťan, protestant apod. V našem pojetí je za církev označováno společenství křesťanů. Pro ostatní náboženská seskupení se vžil výraz náboženská společnost.

Tabulka 7: Náboženského vyznání podle sčítání obyvatel z let 1991, 2001 a 2011

Náboženské vyznání	1991		2001		2011		Změna 2011 proti roku 1991	Index 2011 / 1991		
	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%	absolutně	%		
Celkem	10 302 215	100%	10 230 060	100%	10 562 214	100%	259 999	103%		
nezjištěno	1 665 617	16,2%	901 981	8,8%	5 481 972	51,9%	3 816 355	329%		
bez vyznání	4 112 865	39,9%	6 039 992	59,0%	3 612 805	34,2%	-500 060	88%		
věřící	4 523 734	43,9%	3 288 088	32,1%	1 467 438	13,9%	-3 056 296	32%		
v tom:	v tom:	Církev římskokatolická	4 021 385	39,0%	2 740 780	26,8%	1 083 899	10,3%	-2 937 486	27%
		Českobratrská církev evangelická	203 996	2,0%	117 212	1,1%	51 936	0,5%	-152 060	25%
		Církev československá husitská	178 036	1,7%	99 103	1,0%	39 276	0,4%	-138 760	22%
		Pravosl. církev v českých zemích	19 354	0,2%	22 968	0,2%	20 628	0,2%	1 274	107%
		Náb. spol. Svědkové Jehovovi	14 575	0,1%	23 162	0,2%	13 097	0,1%	-1 478	90%
		Církev bratrská	2 759	0,0%	9 931	0,1%	10 872	0,1%	8 113	394%
		Slezská církev evangelická a.v.	33 130	0,3%	14 020	0,1%	8 162	0,1%	-24 968	25%
		Církev řeckokatolická	7 030	0,1%	7 675	0,1%	9 927	0,1%	2 897	141%
		Církev adventistů sedmého dne	7 674	0,1%	9 757	0,1%	7 394	0,1%	-280	96%
		Apoštolská církev	1 485	0,0%	4 565	0,0%	4 934	0,0%	3 449	332%
		Křesťanské sbory	3 017	0,0%	6 927	0,1%	3 458	0,0%	441	115%
		Bratrská jednota baptistů	2 544	0,0%	3 622	0,0%	3 208	0,0%	664	126%
		Evangelická církev metodistická	2 855	0,0%	2 694	0,0%	1 952	0,0%	-903	68%
		Starokatolická církev v ČR	2 725	0,0%	1 605	0,0%	1 736	0,0%	-989	64%
		Federace židovských obcí v ČR	1 292	0,0%	1 515	0,0%	1 132	0,0%	-160	88%
		Nábož. spol. českých unitářů	365	0,0%	302	0,0%	155	0,0%	-210	42%
		Novoapoštolská církev v ČR	427	0,0%	449	0,0%	98	0,0%	-329	23%
ostatní a nepřesně určené	21 085	0,2%	221 801	2,2%	205 574	1,9%	184 489	975%		

Zdroj: <http://www.czso.cz/> a <http://www.scitani.cz/>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 NÁBOŽENSKÁ SVOBODA

5.1 Vymezení pojmu náboženská svoboda

Náboženská svoboda je jednou ze základních práv a svobod zaručené ústavami demokratických států. Tyto svobody jsou v právních státech považovány za: nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné. Takto byly pojaty základní práva a svobody již v Deklaraci práv člověka a občana (1789). "Podle tohoto pojetí základní práva člověka nejsou jakýmsi darem zákonodárného sboru jeho občanům, nýbrž existují nezávisle na pozitivním právu. Veřejná státní moc je má chránit, ale nemůže jimi disponovat. Jsou „nezrušitelná“ – kdo je nevytvořil, nemůže je ani zrušit." (Hrdina, 2004)

Pro uchopení pojmu "náboženská svoboda" musíme nejprve stanovit nebo vymezit pojem "svoboda". Svoboda je možnost volby z dvou a více variant a schopnost nést za to plnou odpovědnost. Immanuel Kant rozlišoval mezi pojmy "svoboda a "libovůle". Ve starověkém Řecku existovali otroci a svobodní občané. Svobodný člověk svou obživou na nikom nezávisel (na rozdíl od otroka). Aristoteles je autorem citátu: "Kdo dává bezpečí přednost před svobodou, je po právu otrok". Stoikové zdůrazňovali „vnitřní“ svobodu člověka, který dokáže rozumem krotit své choutky a ovládat vášně. Jeden z autorů Bible - Pavel z Tarsu píše o vnitřní svobodě a jejím narušení jako důsledku „otroctví hříchu“ s následkem vnitřní neschopnosti jednat správně. Křesťanství postupně prosadilo, že jistou míru svobody potřebuje každý člověk, aby mohl odpovídat za svůj život před Bohem. Každé morální a hodnotové rozhodování potřebuje svobodu volby.

Náboženská svoboda je spojena s prosazováním principu odluky církve od státu. Znamená možnost svobodně si vybrat svoji náboženskou víru nebo být bez náboženského vyznání (někdy je také spojováno s pojmem "svoboda svědomí"). Náboženská svoboda má dvě složky, vnitřní přesvědčení a vnější projev tohoto přesvědčení. Vnější projev může být konání bohoslužeb, náboženské shromáždění, slavení svátků, náboženské obřady. Právní stát má garantovat svobodu svědomí a ochraňovat i vnější projevy zbožnosti, pokud nenařušují práva někoho dalšího.

5.2 Význam náboženské svobody

Náboženská svoboda je hodnota, za kterou v minulosti mnozí lidé umírali. Umožnila prosazení ostatních svobod, jako jsou svoboda shromažďování, svoboda projevu, rovnost před zákonem. Náboženská svoboda je lakmusovým papírkem stavu ostatních svobod v zemi. Přináší prospěch celé společnosti tím, že vytváří bezpečné prostředí pro rozvoj všech oblastí lidské činnosti a vede ke svobodnému využití potenciálu každého člověka. Náboženská svoboda také umožňuje místním církvím podílet se na zabezpečení duchovní, sociální a kulturní stránky společnosti.

Náboženská svoboda je však iluzorní, pokud jsou církve financované státem. Je to nezdravé pro stát i církve. Stejně jako ve středověku, kdy panovník uděloval církvi nemovitosti aby si církev zavázal, stát v současné době nabízí církvím majetkové vyrovnání formou restitučního zákona. Církve se připravovaly celých 20 let na odluku (mnohé mají vytvořené rezervní fondy) takže nebudou zaskočeni když stát přestane platit jejich duchovní. Hrozí tady riziko, že stát bude mít tendenci zasahovat do autonomie církve, pokud církve přijmou nabídku k majetkovému vyrovnání se státem.

6 VEŘEJNÁ SPRÁVA A MÍSTNÍ CÍRKVE

Činnost místních církví není tak viditelná, jako tomu bylo například před sto lety, kdy péče o potřebné (jako sirotčince, nemocnice) byla běžnou součástí práce pod církevní hlavičkou. Také to, co bylo dříve záležitostí jednotlivce popřípadě jeho blízké rodiny, přebíral stát. Dnes sociální i zdravotní péči provozuje a financuje stát. Pokud je u nás takto nastaven sociální stát, občané často ani neví, jak jsou jednotlivé služby financovány. Jedná se např. o zdravotní péči, důchodové zabezpečení, školství a podobně. V současné době přesto církve mimo jiné zabezpečují péči o sociálně vyloučené skupiny nebo o lidi s nízkým příjmem. Příkladem je práce mezi Romy, s bezdomovci, narkomany a podobně.

Sociolog Zdeněk R. Nešpor připomíná: „Etablované církve „skrytě“ slouží i nevěřícím, jako největší organizace občanské společnosti, kdy zejména na lokální úrovni mají obrovský význam pro kvalitu demokracie. Církve zároveň slouží jako garant sociálních a kulturních hodnot, jako tzv. "řetězec tradic" propojující minulost se současností. Další významnou funkcí církví je pomoc při zvládnutí jak osobních, tak celospolečenských krizových situací.“ (www.prvnizpravy.cz, 2012)

6.1 Aktivity vsetínských křesťanských církví

Město Vsetín leží v blízkosti slovenských hranic, v srdci Valašska. Historicky je zde zakotvená protestantská tradice. Město má jednu zvláštnost, a to existenci dvou evangelických kostelů v těsné blízkosti. Horní kostel (bez věže) je starší a patřil reformované (kalvínské) církvi. Dolní kostel patřil luterské církvi. V roce 1918 se tyto dvě církve sloučily v církev jednu pod názvem Českobratrská církev evangelická. Ve městě najdeme další církevní budovy, ke kterým patří: katolický kostel, modlitebna Církve bratrské, modlitebna Církve adventistů sedmého dne, modlitebna Křesťanských sborů, modlitebna Bratrské jednoty baptistů. Ostatní dvě církve, které dále uvádím, využívají pronajaté prostory (Apoštolská církev, druhý sbor Církve bratrské – Maják). Církve samy se věnují především duchovní službě. Pro naplňování dalších společensky prospěšných cílů zakládají právnické osoby. Ve městě působí katolická Charita, evangelická Diakonie a Elim, o.s. založený Církvi bratrskou. Tyto organizace zřízené církvemi působí v sociální oblasti. Jejich činnost se také dotýká kulturní oblasti, protože organizují volnočasové aktivity pro různé skupiny obyvatel, pořádají kulturní a osvětové akce.

Charita Vsetín

Charita Vsetín zajišťuje zdravotní službu (ošetřovatelská služba, pečovatelská služba) a tyto sociální služby - Osobní asistenční služba, Pečovatelská služba, Denní stacionář pro seniory, Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Zrnko, Terénní programy, Centrum sociální rehabilitace pro osoby s dlouhodobým duševním onemocněním

Diakonie Vsetín

Diakonie Vsetín provozuje denní stacionář pro seniory Zahrada, domov pro seniory Vsetín Ohrada, domov Jabloňová pro osoby s Alzheimerovou nemocí. Dále poskytuje služby určené dětem a mládeži ve věku 6 - 26 let, které jsou ohroženy nebo již trpí vyloučením ze společnosti vlivem chudoby, nízkého vzdělání, místem bydliště, odlišnými hodnotami a způsoby chování, etnické či národnostní příslušnosti či dalšími jevy. Zajišťuje sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, jejichž vývoj je ohrožen působením dlouhodobě nepříznivé sociální situace. Poskytuje domácí péči seniorům a odlehčovací služby osobám se sníženou soběstačností.

Elim, o. s.

Další organizací vykonávající sociální práci ve Vsetíně je ELIM, o. s. Organizace je pod patronací Církve bratrské. Sdružení vykonává charitativní činnost, pomáhá potřebným, zejména opuštěným dětem, dětem z dysfunkčních rodin, zdravotně postiženým, nemocným, seniorům, alkoholikům a narkomanům, nezaměstnaným. Organizuje zájmovou a sportovní činnost dětí a mládeže a vyvíjí další podobné aktivity. Konkrétně se jedná o tyto služby: azylový dům, noclehárna, dům na půl cesty, sociální rehabilitace, nízkoprahové denní centrum, terénní programy. V rámci těchto služeb převážně poskytuje ubytování, stravu, duchovní a sociální poradenství, pracovní terapii, vzdělávací a osvětové programy, zájmovou činnost. Pro nezaměstnané se zdravotním postižením a sociálně vyloučené provozuje agenturu podporovaného zaměstnávání. Pro děti, mládež i dospělé organizuje klubovou činnost, jednorázové akce a tábory.

Vrátíme-li se zpět k církvím (jakékoli křesťanské církvi), můžeme si jejich činnost vymezit třemi oblastmi a to: duchovní, sociální a kulturní. Činnost duchovní je zaměřena dovnitř

církve (bohoslužba, biblické vyučování, zpověď), pokud je směřována na lidi mimo církev, nazývá se evangelizace. Sociální službu nevykonává církev zpravidla přímo, ale prostřednictvím právnických osob jako Charita, Diakonie. Kulturní činnost církví spočívá v pořádání koncertů, přednášek, organizování volného času pro různé sociální skupiny (rodiny, mládež, senioři).

Vsetín je jedinečný ve spolupráci všech výše uvedených církví. Plodem této spolupráce jsou společná ekumenická setkání (společné bohoslužby), společná setkání mládeži jednotlivých církví, každoročně pořádaný festival UNITED v domě kultury za účasti více jak tisícovky lidí apod.

6.2 Anketa mezi církvemi ve Vsetíně

Z této ankety vyplývá to, jak vidí představitelé jednotlivých vsetínských církví místo své církve a její poslání ve společnosti. Na anketu odpovídali zástupci jednotlivých církví: pastoři, faráři, kněží (označení podle zvyklostí té které církve). Byly zastoupeny všechny křesťanské církve a za každou církev odpovídala jedna osoba (z Církve bratrské 2 představitelé – 2 samostatné sbory ve Vsetíně). Anketa byla zaslána elektronicky formou mailu na konkrétního představitele církve. Odpovědi jsem dostal opět elektronickou poštou. Anketa proběhla v měsíci říjnu roku 2011. Bylo tedy shromážděno 8 názorů k dané problematice. Na anketu odpovídali představitelé těchto církví:

- ❖ Apoštolská církev
- ❖ Bratrská jednota baptistů
- ❖ Církev adventistů sedmého dne
- ❖ Církev bratrská
- ❖ Církev bratrská – Maják (2. sbor)
- ❖ Českobratrská církev evangelická
- ❖ Křesťanské sbory
- ❖ Římskokatolická církev

Odpovědi mapovaly, jak jednotlivé církve vidí své poslání ve společnosti (otázka 1 a 2), představu o vztahu církve a státu (otázka 3 a 4) a čeho si nejvíc cení po roce 1989 (otázka č. 5).

Anketa obsahovala tyto otázky:

1.	Jaká je podle vás úloha církve ve společnosti (obecně)?
2.	Jak je vaše církev prospěšná občanům Vsetína (konkrétně)?
3.	Co říkáte na majetkové vyrovnání se státem a finanční odluku církve od státu?
4.	Jak by podle vás měla probíhat spolupráce státu a vaší církve?
5.	Které změny v ČR po roce 1989 si nejvíc vážíte?

6.2.1 Jak vidí vsetínské církve své poslání ve společnosti?

Z ankety vyplynulo, že své hlavní poslání vidí vsetínské církve především v duchovní oblasti, vedení lidí k Bohu a k hodnotám prezentovaných v Bibli. Život křesťanů založený na duchovních hodnotách má být zjevný v životech věřících i v tom, že církev jako společenství křesťanů bude pro společnost "jako je sůl pro pokrm). Církev má dodávat novou kvalitu, ukazovat východiska pro jednotlivce i společnost v každé době.

Konkrétně se místní církve zapojují v sociální oblasti prostřednictvím zřízených organizací (jako Charita, Diakonie, Elim) nebo přímou pomocí potřebným. V oblasti kultury pořádají koncerty, přednášky, vedou pěvecké a hudební tělesa (Schola, Fusion), organizují vzdělávací akce. V oblasti volnočasových aktivit jsou zmiňovány Dny zdraví, odvykání kouření, besedy, sportovní kluby, kluby pro mladé (atletický klub, Royal Rengers, Pathfinder), seniory (seniorklub), aktivity pro rodiny s dětmi, tábory.

6.2.2 Jak se vsetínské církve staví ke spolupráci se státem?

Zdá se, že všechny církve si přejí finanční odluku církve od státu. Většina církví také očekává určitou kompenzaci za odebraný majetek po roce 1948, ale zároveň je zmíněno, že otázka restitucí není hlavním tématem církve. Spolupráci se státem vidí církve ve vzájemném vymezení autonomie a garantovaném svobodném prostoru k vlastnímu působení církve ve

prospěch společnosti. Církev má ambice pozitivně ovlivňovat společnost v předávání nadčasových hodnot ve společnosti a také působit ve sféře sociální a vzdělávací.

6.2.3 Jaké změny si vsetínské církve nejvíc váží po roce 1989?

Jednoznačná odpověď na otázku největších změn po roce 1989 je obnovení svobody. Je zmíněna politická svoboda, svoboda vyznání, svoboda slova, svobodný prostor pro aktivity církve, svoboda celé společnosti.

6.3 Anketa mezi žáky středních škol ve Vsetíně

Jaký postoj mají vsetínští studenti k církvím

Anketa mezi žáky středních škol měla objasnit, jak vnímá dnešní mladá generace institucionální církev a jejich činnost. Anketa byla v tištěné podobě a osobně předána zástupci školy (ředitel, zástupce ředitele) s prosbou o vyplnění. Odpovídali studenti třetích a čtvrtých ročníků všech středních škol ve Vsetíně. Anketa probíhala v průběhu měsíce října roku 2011. Anketa obsahovala 1 otázku a čtyři nabídnuté odpovědi vyjadřující vztah dotyčného k církvi. Respondent vybíral pouze jednu odpověď, která nejlépe vystihuje jeho postoj. První odpověď vyjadřuje negativní postoj, druhá lhostejný postoj k církvi, poslední dvě odpovědi vyjadřují kladný postoj na působení církve ve společnosti.

Anketa měla následující podobu:

Jak vnímáte působení křesťanských církví ve Vsetíně?

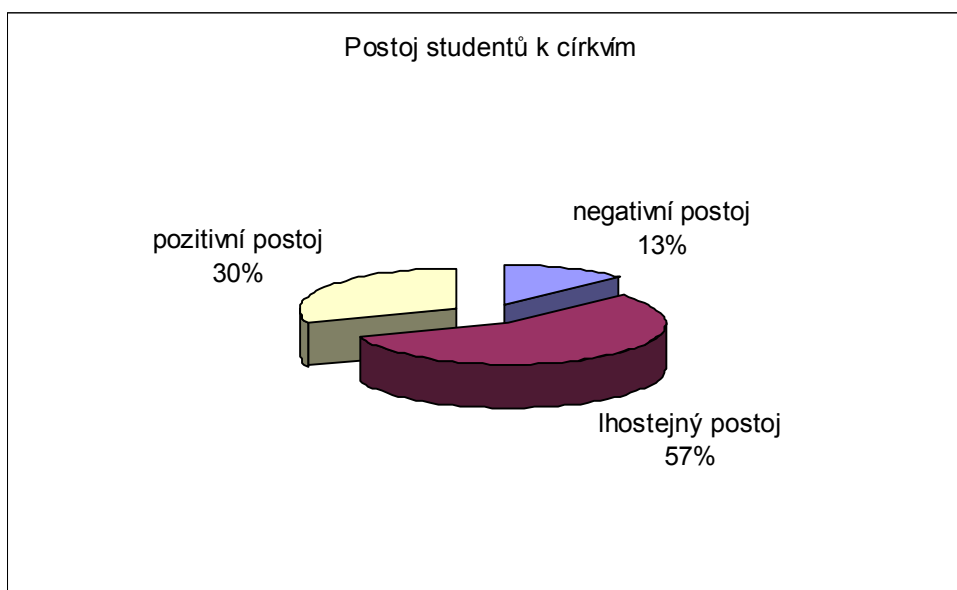
<i>A</i>	Mám negativní postoj k jakékoli církvi.
<i>B</i>	Jsem liberální (o církve se nezajímám).
<i>C</i>	Církev má pozitivní vliv (duchovní, charitativní, kulturní...) - sám nejsem věřící
<i>D</i>	Církev má nezastupitelné místo ve svém poslání - duchovním, charitativním, kulturním...

Studenti vybírali vždy jednu odpověď, která nejlépe odpovídala jejich přesvědčení. Celkem se vrátilo 526 odpovědí s jednoznačně preferovaným postojem. Výsledek za jednotlivé školy a procentuální rozložení je v následující tabulce:

Tabulka 8: Postoje vsetínských studentů k církvím

č.	škola	postoj A	postoj B	postoj C	postoj D	Celkem ode- vzdaných
1	Střední škola obchodu a služeb	11	61	12	14	98
2	Střední průmyslová škola strojnická	13	56	12	17	98
3	Střední škola Kostka (soukromá)	10	59	12	18	99
4	Masarykovo gymnázium	17	54	6	21	98
5	Střední zdravotnická škola	11	50	10	24	95
6	Střední odborná škola	5	21	8	4	38
	Celkem absolutně	67	301	60	98	526
	Celkem v %	13%	57%	11%	19%	100%

Pokud rozdělíme všechny respondenty na tři tábory: s negativním (odpověď 1), lhostejným (odpověď 2) a pozitivním vztahem k církvi (odpověď 3 a 4), dostaneme následující výsledek:

Zdroj: vlastní zpracování ankety

Většina studentů je lhostejná k církvi jako instituci (57%). Část studentů má negativní postoj k církvím (13%) a větší procento má pozitivní postoj - ať už se označili za věřící nebo ne (30%). Největší skupina s nevyhraněným postojem k církvi bude citlivá na mediálně zprostředkovaná témata spojená s církvemi, především v poslední době probíraným finančním narovnáním státu s církvemi. Nevyhraněnost v postojích může být ovlivněno i tím, že se jedná o mladé lidi, kteří si teprve tvoří své životní postoje.

Celorepublikový průzkum religiozity české mládeže

Pro porovnání uvádím některé závěry vyplývající ze studie mezi středoškolskými studenty v roce 2011. Průzkum byl proveden mezi 6911 studenty v České republice (30 měst). Tuto studii zadaly organizace: Křesťanská akademie mladých (KAM) a Česká evangelikální aliance v roce 2011. Výzkum provedla firma Clarity Research (2011), LLC ve spolupráci s Univerzitou Karlovou. Některé ze závěrů vyplývajících z průzkumu:

"• 60 % dotazovaných chlapců a děvčat uvedlo, že věří, že existuje něco víc než jen viditelný materiální svět. Víra v nemateriální svět je přitom častější mezi dívkami (63 %) než mezi chlapci (55 %). Téměř čtvrtina dotazované mládeže sice nebyla o existenci nemateriálního světa přesvědčena, ale neodmítala ji.

• Jasně přesvědčení o existenci Boha není mezi mladými lidmi příliš časté. Pouze 11 % dotazovaných studentů uvedlo, že věří, že Bůh existuje a že je Bůh zajímavý. Chlapci a dívky, kteří věří, že Bůh neexistuje, nebo které existence Boha nezajímá, jsou mezi českou mládeží v menšině (38 %). Nezájem o Boha je opět častější u chlapců (46 %) než u dívek (32 %). Specifickou skupinu představují mladí lidé, kteří věří v existenci Boha, ale uvádí, že je Bůh nezajímavý. Nejčastěji se jedná o chlapce a děvčata z křesťanských rodin, kteří se formálně hlásí k nějakému náboženskému vyznání. A 56 % mladých lidí lze označit za hledající (věří v Boha a zajímají se o něj, nebo alespoň věří v něco nad námi).

• Přibližně tři čtvrtiny (76 %) studentů lze zařadit mezi „spirituální jedince“ se zájmem o duchovní a spirituální otázky či neodmítající možnost nemateriálních jevů, jejich postoje však nelze označit jako křesťanskou víru, 17 % lze označit za „ateisty“ a 7 % za „věřící křesťany“. Většina „věřících křesťanů“ pochází z rodin, kde se alespoň jeden rodič hlásí k náboženskému vyznání

• Církevní příslušnost mezi českou mládeží je nízká. Pouze 25 % dotazovaných chlapců a dívek uvedlo církevní příslušnost nebo nějaké náboženské vyznání, 13 % dotazovaných se označilo za římské katolíky a 5 % se přihlásilo k jiné církvi.

• 5 % dotazovaných se přihlásilo k nekřesťanskému vyznání, mezi nekřesťanskými náboženstvími se nejčastěji objevoval „jedismus“ či rytíři Jedi a Buddhismus.

• Církev je považována za nedůvěryhodnou. Negativní pohled na církev je dán především neochotou mladých lidí podřizovat se vnějším morálním pravidlům.

- Jen málo mladých Čechů spojuje pravidelnou návštěvu kostela se „společenstvím věřících“. Platí to i o těch, které jsme zařadili do kategorie „věřící křesťané“.
- Méně než 3 % dotazovaných chlapců a děvčat uvedla, že Bible je nedílnou součástí jejich života.
- Přibližně třetina respondentů projevila zájem Bibli číst nebo se s ní seznámit.

Jako hlavní zdroj nedůvěryhodnosti církve bylo uvedeno „vymývání mozků“ a „omezování svobody“. To naznačuje, co je jádrem, základní příčinou odmítnutí církve (a do značné míry i křesťanství). Je to především neochota podřizovat své chování pravidlům a normám. Druhým nejčastějším důvodem odmítnutí církve je na druhé straně neschopnost církve nabízet řešení problémů dnešního člověka a její pokrytectví. Sexuální skandály v církvi, snaha o získání politické moci a majetku (v českém případě církevní restituce) a násilí spojené s křesťanskou minulostí ty hrály v odpovědích studentů výrazně nižší roli. Relativní důležitost jednotlivých vysvětlení jsou přitom téměř totožná u dívek i chlapců." (Výzkum religionizity české mládeže, 2011)

Celorepublikový průzkum vztahu mladé generace k církvím nepřinesl překvapení. Mladá generace má odmítavý postoj k institucionálnímu křesťanství i když v hlouby duše touží po něčem, co ji přesahuje. Církve jako důvěryhodné označilo pouze 9% respondentů. Mladí lidé sice odmítají církve ale zároveň jsou hledající a 56% uvádí, že věří v Boha nebo něco nad námi. Na místní i celorepublikové úrovni mají církve malý kredit. Je to varovný signál pro církve, aby hledaly nové způsoby oslovení dnešní generace. Církve by měly být více otevřené a přitom neztratit nic ze svých hodnot. V dnešní informační době využívá internet, facebook a jiné nástroje komunikace, které jsou blízké mladé generaci. Možností, jak otevřít dveře do církve, je víc. Může se jednat o každoroční zapojení do akce Noc kostelů, které má velký ohlas, nebo pořádání hudebních a worship festivalů apod. Ale nejvíce osloví společenství lidí, které nebude uzavřené někde v kostele, ale bude ochotné naslouchat, přijímat a pomáhat.

ZÁVĚR

Vztah státu a církve prošel v minulosti bouřlivým vývojem. Jak uvádí Zakaria (2004, str. 55) ve své knize Budoucnost svobody: „Boje mezi církví a státem, panstvem a králem, katolíky a protestanty otevřely dveře vedoucí ke svobodě jednotlivců...“ Tento boj za svobodu vedl také k dnešnímu pojetí právního státu a politického systému více stran. Podnítil vznik demokratického modelu vládnutí s kontrolou moci vlády, rovností před zákonem a nezávislými soudy.

Jako ochrana před zvláštním státem je ústavou zaručeno oddělení moci zákonodárné, moci výkonné a moci soudní. Na podobném principu oddělení (jako pojistky zneužití moci) by měla být řešena i otázka vztahu státu a církve. V dnešní sekulární společnosti církev nemá takový vliv jako dříve. Vrací se tak ke svému původnímu poslání jako nositelky hodnot, které „nejsou z tohoto světa“. V dnešním světě relativních pravd církev hlásá hledání Pravdy a připomíná hodnoty, které stály u zrodu naší civilizace. Nejlépe a nejefektivněji budou stát a církev spolupracovat, když mezi nimi nebude žádné mocenské propojení. To předpokládá oddělení i v oblasti financování. Znamená to majetkové vyrovnání s církvemi a zastavení financování duchovních ze státního rozpočtu. Úplnou odlukou církve získají větší nezávislost na státu a stát ušetří peníze daňových poplatníků. S odlukou církve od státu je spojena i odlišná forma podpory církve. Problematikou odluky církve od státu se zabývalo diskusní fórum Liberálního institutu konané 9.2.1999, na kterém zaznělo:

"Liberální institut považuje úplnou odluku církví od státu za nutnou, prospěšnou pro církev i obyvatele České republiky, věřící i nevěřící. K dokončení faktické odluky v současnosti chybí oddělení hospodaření církví od státního rozpočtu. Pro tuto potřebu lze rozdělit činnost církví do tří kategorií. Takto rozdělené činnosti se budou lišit způsobem financování:

1. Duchovní činnost a charita - musí být hrazena zcela z vlastních zdrojů církví.
2. Sociální činnost (domovy pro opuštěné či nemocné děti, invalidní občany či psychicky postižené, hospice, apod.) - stát musí k církvím přistupovat stejně jako k ostatním poskytovatelům těchto služeb, ať státním či soukromým, od nichž tyto služby nakupuje. Za tyto služby by měl stát platit!
3. Ochrana kulturního dědictví - má-li stát ambice vykonávat dozor nad uchováním kulturních památek, musí s jejich vlastníky či uživateli, např. církvemi, uzavírat smlouvy, v nichž

je přesně vymezen rozsah „památkového krytí“, podle něhož se smluvní strany podílejí na krytí nákladů na udržování těchto památek." (Liberální institut, 1999)

S tímto názorem souhlasím. Duchovní činnost je financována členy církve, na sociální a kulturní činnost by stát přispíval církvím stejně jako jiným žadatelům. Takto transparentní vztah státu a církve může přinést také zlepšení obrazu církve ve společnosti. Církev bude svobodná od zásahů ze strany státu tehdy, když svou činnost bude hradit z vlastních zdrojů a obětavosti svých členů. Úlohou státu je vytvořit prostor pro svobodu vyznání a svědomí. Takto vymezený prostor církve a státu potvrzuje i výsledek ankety mezi církvemi. Církev jako své hlavní poslání vidí duchovní službu, přejí si finanční odluku církve od státu a nejvíce si cení svobody.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura:

- [1] Bible: český ekumenický překlad. 6., přeprac. vyd., 4. vyd. v České biblické společnosti. Praha: Česká biblická společnost, 1995c1985, 1007, 293 s. ISBN 80-858-1008-5.
- [2] HRDINA, Ignác Antonín. *Náboženská svoboda v právním řádu České republiky*. Dialog Evropa XXI, revue křesťanské orientace pro vědu a kulturu, 2004, vol. 14, no 1-4, p. 50.
- [3] JOHNSON, Paul. *Nepřátelé společnosti*. Vyd. 1. Překlad Věra Lamperová, Jan Lamper. Řevnice: Rozmluvy, c1999, 242 s. ISBN 80-853-3633-2.
- [4] KOLÁŘ, P., KOLÁŘOVÁ M., ROBBERS, G. *Stát a církev v zemích EU*. Academia, Praha, 2002, ISBN: 80-200-0967-1
- [5] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomická dimenze křesťanství a církve: její reflexe v ČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, 206 s. ISBN 80-210-2293-0.
- [6] SIRE, James W. *Za novými světy: průvodce světovými názory*. 2. vyd. Praha: Návrat, 1993, 164 s. ISBN 80-854-9517-1.
- [7] ŠKARABELOVÁ, Simona, Jarmila NESHYBOVÁ a Jaroslav REKTOŘÍK. *Ekonomika kultury a masmédií*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 210 s. ISBN 978-802-1042-674
- [8] TRETERA, Rajmund Jiří. *Stát a církve v České republice*. Vyd. 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 156 s. ISBN 80-719-2455-5.
- [9] ZAKARIA, Fareed. *Budoucnost svobody: neliberální demokracie v USA i ve světě*. Vyd. 2., opr. Překlad Jaroslav Veis. Praha: Academia, 2005, 363 s. ISBN 80-200-1285-0.
- [10] *Život víry: časopis Křesťanské misijní společnosti : Církev vyhlíží probuzení*. 2011, vol. 4. ISSN 1210-43-45.

Elektronické zdroje:

- [11] Clarity Research (2011). [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z http://clarity-research.net/?page_id=174

- [12] Český rozhlas. [online]. [cit. 2012-05-17]. Dostupné z [Http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/vlada-schvalila-cirkevni-restituce](http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/vlada-schvalila-cirkevni-restituce)
- [13] Diakonie Vsetín. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://www.diakonievsetin.cz/>
- [14] Elim, o.s. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z http://www.elimvsetin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=4
- [15] Lesy ČR. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://www.lesy-cr.cz/onas/dokumenty-ke-stazeni/Stranky/default.aspx>
- [16] Liberální institut. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://libinst.cz/stranka.php?id=112>
- [17] List Diognetovi. Theophilos. [online]. Změněno 23.1.2009 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://revue.theofil.cz/revue-clanek.php?clanek=490>
- [18] Ministerstvo kultury ČR. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=371>
- [19] Nález Ústavního soudu ze dne 1.7.2010 sp. Zn. 2326/07. [online]. 2010 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://www.concourt.cz/clanek/3556>
- [20] Návrh zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=580&CT1=0>
- [21] První zprávy. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/z-domova/langsadlova-top-09-cirkev-neni-jen-kostel/>
- [22] Rejchrt Miloš. [online]. [cit. 2012-05-17]. Dostupné z <http://notabene.granosalis.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=2625&mode=nested&order=0&thold=0>
- [23] Umlauf Václav. [online]. [cit. 2012-05-17]. Dostupné z

http://www.umlaufoviny.com/www/res_publica/reportaze/cirkevni-restituce/obsah-fin-dohody.html

[24] Vláda ČR. [online]. 2010 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/Programove_prohlaseni_vlady.pdf

[25] Výzkum religionizity české mládeže. [online]. 2012 [cit. 2012-02-9]. Dostupné z http://medialib.kam.cz/download/ruzne/zprava_vyzkumu_buh_ano_cirkev_ne.pdf

Právní předpisy:

[26] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

[27] Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina zákl. práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

[28] Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.

[29] zákonem č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností

[30] zákon č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě

[31] zákon č. 142/1947 Sb., o revisi první pozemkové reformy

[32] Zákonem č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech

[33] zákonem č. 185/1948 Sb., o zestátnění léčebných a ošetrovacích ústavů a o organizaci státní ústavní léčebné péče

[34] Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Skladba církevních finančních zdrojů ve vybraných zemích	19
Tabulka 2: Výsledky ocenění majetku církví a náboženských společností.....	23
Tabulka 3: Návrh na vyrovnání státu s církvemi z roku 2011 (v mld. Kč)	24
Tabulka 4: Výše finanční náhrady pro jednotlivou církev a náboženskou společnost	24
Tabulka 5: Církev a náboženské spol. registrované podle zák. č. 308/1991Sb.....	29
Tabulka 6: Církev a náboženské společnosti registrované podle zákona č. 3/2002 Sb.	30
Tabulka 7: Náboženského vyznání podle sčítání obyvatel z let 1991, 2001 a 2011	31
Tabulka 8: Postoje vsetínských studentů k církvím.....	40

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: ANKETA MEZI CÍRKVEMI VE VSETÍNĚ

PŘÍLOHA I: ANKETA MEZI CÍRKVEMI VE VSETÍNĚ

JAK VIDÍ VSETÍNSKÉ CÍRKVE SVÉ POSLÁNÍ VE SPOLEČNOSTI?

1.	Jaká je podle vás úloha církve ve společnosti (obecně)?
2.	Jak je vaše církev prospěšná občanům Vsetína (konkrétně)?

Apoštolská církev:

1. Církev přináší do společnosti duchovní hodnoty založené na Bibli. Poskytuje radu, pomoc a společenství lidem, kteří mají zájem poznat Boha. Podle svých možností vykonává charitativní činnost.
2. Naše církev se modlí za vedení města a za občany. Své členy vede k poctivému, spravedlivému a milosrdnému životnímu postoji.

Bratrská jednota baptistů:

1. Církev má společnost oslovovat svou jinakostí – tím, že nepodléhá obecným trendům, náladám, ale drží se Písma, snaží se jak životem tak i slovem dosvědčovat evangelium.
2. Naši angažovaností v sociální oblasti, účastí na kulturním a společenském životě města (misijní akce pro mládež).

Církev adventistů sedmého dne:

1. Myslím, že úlohou církvi je naplňovat Kristovo poslání – tj. vést lidi k Bohu, nabízet lidem podporu a společenství a také nést a praktikovat morální hodnoty. (tolik ve zkratce, popř. zde je oficiální text, jak své poslání vidí naše církev <http://www.casd.cz/wpimages/other/ustavacasd.pdf>): „3) Církev usiluje zejména o zvěstování Božího slova a hlásání způsobu života vycházejícího z evangelia, naplňování náboženských potřeb věřících a konání křesťanské dobročinnosti a služeb v různých formách. (4) Za tím účelem zejména koná náboženské obřady a programy, katechetickou, pastorační, evangelizační, zdravotní, osvětovou, ekologickou, výchovnou, dobročinnou, kulturní a veřejně-informační činnost, podporuje vzájemnou toleranci, mír, bratrství a křesťanskou lásku mezi lidmi všech vyznání, národností, národů a ras, hájí občanská práva a svobody, zvláště svobodu svědomí a náboženství a chrání dobré jméno a pověst církve.“
2. Kromě bohoslužeb, které jsou otevřeny rovněž pro veřejnost, pořádáme tyto akce: Den zdraví, setkání s výjimečnými osobnostmi, odvykovky kouření, , pořádáme koncerty, cestopisné besedy, provozujeme bezplatnou knihovnu, nabízíme zdarma studium Bible. Nabízíme účast veřejnosti v klubu Pathfinder (obdoba skautu), na

schůzkách mládeže, zapojujeme se do aktivit a spolupráce s jinými církvemi jako jsou alianční bohoslužby, popř. finanční podpora dobročinných aktivit na území města Vsetína.

Církev bratrská:

1. Ochrana morálních hodnot, křesťanská výchova, příklad alternativního stylu života.
2. Osvětové přednášky, volnočasové aktivity dětí, mládeže, seniorů (Kuličkový klub, atletický klub, seniorklub ...).

Církev bratrská – Maják (2. sbor)

1. Seznamovat a prezentovat křesťanské hodnoty formou osobního příkladu, službou v sociální oblasti, rozvojem vzdělávání a formování mladé generace, volnočasovými aktivitami pro děti, mládež a rodiny.
2. Lidé z křesťanských církví iniciovali vznik mnoha občanských sdružení se sociální službou (práce s bezdomovci - Elim, seniory - Diakonie, Charita, Naděje,.... domovy pro penzisty, ...) a také se církev zapojila do mnoha volnočasových aktivit pro děti a mládež.

Českobratrská církev evangelická:

1. Církev tvoří jednotliví věřící lidé tak, jako sůl tvoří jednotlivé krystalky. Církev má prostřednictvím svých členů působit stejně jako sůl v pokrmu: má činit společnost „stravitelnější“, „chutnější“. Tedy má společnosti dávat novou kvalitu. Církev má taky vědět, že sůl je nad zlato.
2. Budu mluvit konkrétněji o sboru, protože, pokud se týká prospěšnosti městu, není konkrétně prospěšná církev (alespoň o žádném takovém konkrétním prospěchu nevím), ale je prospěšná skrze sbor a jeho aktivity. Snažíme se pomáhat bezdomovcům (spolupráce s Elimem, sociálním odborem MěÚ, příp. i městskou policií), pořádáme aktivity pro náctileté v aktivitě Fusion. Na bázi sboru vzniklo středisko Diakonie, které provozuje aktivity pomáhající seniorům i sociálně vyloučeným.

Křesťanské sbory:

1. Použiji biblického výrazu „být solí a světlem“. To znamená a) příkladným životem ukazovat, že je možné a že stojí za to žít poctivě, pracovitě, morálně, b) příkladným životem i slovy bránit morálnímu rozkladu společnosti, c) ukazovat cestu k východisku lidem, kteří žijí ve tmě beznaděje, zoufalství, kteří život vzdávají, jsou unavení nebo na něj nemají sílu.
2. Viditelnými, ale asi ne podstatnými projevy, jsou například natírání laviček v parku, občasná finanční dary na podporu dobročinných organizací nebo jiná obecně prospěšná činnost. Jako klíčovou však vidím osvětovou činnost. Aby církev mohla vyjadřovat, že řešení je v tom, když si lidé podílející se na řízení státu či státních organizací uvědomí, že je osobně čeká Boží hodnocení, kdy všechno vyjde najevo. Do-

poručuji všechno přiznat především Bohu a žádat ho o shovívavost (pro Kristovu oběť) a prosit Boha o východiska. Praktický příklad: „Hospodářská krize je jiné jméno pro mravní bídu.“ (Tomáš Baťa) a tuto mravní bídu není možné uspokojivě vyřešit bez Boha. V tom by církev měla hrát svou roli a chce-li stát prosperovat, měl by jí to umožnit. Ve Vsetíně se to děje například tím, že křesťané jsou zapojeni do správy města; Více se to však děje na individuální úrovni, kdy církve, církevní organizace pomáhají potřebným (Diakonie, Charita, osobní péče o potřebné lidi, třeba i osobní podpora, ukazování východiska).

Římskokatolická církev:

1. Církev poskytuje především duchovní, sociální a kulturní činnost a její nejvýznamnější úloha by z velké části měla spočívat právě v těchto třech oblastech života.
2. Dává prostor pro duchovní naplnění občanů města, také pořádáním kulturních akcí a koncertů působí i v této oblasti.

JAK SE VSETÍNSKÉ CÍRKVE STAVÍ KE SPOLUPRÁCI SE STÁTEM?

3.	Co říkáte na majetkové vyrovnání se státem a finanční odluku církve od státu?
4.	Jak by podle vás měla probíhat spolupráce státu a vaší církve?

Apoštolská církev

3. Finanční odluka by měla být spojena s dobrým partnerstvím církve a státu. Církev (obecně vzato) funguje v rámci státu (na jeho území) a přináší pozitivní vliv do společnosti. Nastavení oboustranně výhodného „spojenectví“ je potřebné pro další rozvoj obojího.
4. Účast na vzdělávacích, osvětových, sociálních a charitativních projektech, možnost daňových úlev pro církve, vytvoření právního podmínek pro její kvalitní fungování.

Bratrská jednota baptistů

3. Finanční odluka církve od státu je jednou z našich zásad. Náš sbor tedy nebere žádné peníze od státu. Majetkové vyrovnání se státem se nás (jako sboru) netýká. (I když v BJB ještě není rozprava na toto téma ukončena.)
4. Spolupráce státu a naší církve by měla spočívat v tom, že stát by měl respektovat naše kongregační pojetí církve a nevnučovat nám své modely.

Církev adventistů sedmého dne

3. Podporujeme odluku církve od státu. Domníváme se, že je třeba vyrovnat křivdy spáchané minulým režimem na církvích, a církve by neměly být finančně závislé na státu. V naší církvi jsou lidé motivováni k tomu, aby na chod církve přispěli desetiinou svého výtěžku.
4. Řekl bych, že obecně vzato náš stát církve moc nezajímají. Stát by měl garantovat, že církve budou moci svobodně působit na jeho území a bude chránit jejich práva. Další spolupráci vidím v možnosti zakládání církevních škol, spolufinancování humanitárních institucí (domovy důchodců, hospice, humanitární organizace), popř. určitá spolupráce např. v kaplanské službě ve věznicích, v armádě, v nemocnicích atd.

Církev bratrská

3. Obojí považuji za správné a prospěšné oběma stranám.
4. Finanční podpora státu v oblasti církevního školství, Diakonie a Charity, církevních památek ... Konzultace se zástupci církvi při školních reformách a při přípravě zákonů s etickými dopady.

Církev bratrská – Maják (2. sbor)

3. Rozhodně podporuji dokončení finanční odluky církve od státu, s čímž souvisí státem garantované majetkové vyrovnání. Žel dvacetileté odkládání rozhodnutí v této oblasti ze strany státu přináší jen více a více komplikací.
4. Naprostá odluka v rámci financí a majetku. V rámci vize a cílů by měla být církev do budoucna partnerem státu v oblasti sociální, vzdělávací.

Českobratrská církev evangelická

3. Je ostuda, že stát jedná pokrytecky: ani není schopen upřímně říct církvím: nic vám nedáme, ani není ochoten podle svých vlastních zákonů se s církvemi vyrovnat. Domnívám se však, že toto téma není a nemá být pro církev ústřední. Pokud je ústřední, tak znamená zkázu církve, ať už k vyrovnání a finanční odluce dojde či nikoliv.
4. Stát by měl brát vážně hlas církve v otázkách nejvyšších morálních a základních hodnot společnosti. Měl by pro církev vytvářet prostor pro její svobodné působení a kultivování (prosolení – viz 1) společnosti. Měl by i finančně podporovat projekty církve tam, kde řeší problémy státu (závislosti, kriminalita, výchova atd.).

Křesťanské sbory

3. Je to principiálně potřebné. Co bylo ukradeno, je třeba vrátit. Také finanční odluka je potřebná. Jinak jsou církve jen natolik úspěšné, kolik dostávají od státu peněz. Když stát církvi peníze nedává – církev zanikne - ? Pak to není životaschopná církev, řekl bych, že to není církev vůbec. Církev může dostávat od státu peníze, ale na bázi dobrovolnosti, měla by to vnímat jako „dar od Boha“, ne že na to má („zákonný“) nárok. A taky by měla umět žít bez toho.

4. Větší spolupráce na utváření mínění společnosti – nejen proto, aby se veřejnost dívala na církve pozitivněji, ale aby křesťanské principy pronikaly do společnosti – v oblasti morálky, postojů k práci, životu, ale také v oblasti přípravy na věčnost.

Římskokatolická církev

3. Aby bylo funkční, musí být dohoda velmi dobře připravená a odsouhlasená pokud možno co nejširší částí politického spektra, aby později nemohlo dojít k jakémukoli zpochybňování této dohody.
4. Po případné odluce od státu bych očekával větší volnost ze strany státu, zvláště co se týče oblasti památkové péče. Jinak je spolupráce celkem vyhovující.

JAKÉ ZMĚNY SI VSETÍNSKÉ CÍRKVE NEJVÍC VÁŽÍ PO ROCE 1989?

5.	Které změny v ČR po roce 1989 si nejvíc vážíte?
----	---

Apoštolská církev: Nejvíce si vážím svobody.

Bratrská jednota baptistů: Nejvíce si vážíme svobody vyznávat svou víru, vykonávat svou činnost, pěstovat bez omezení styky s věřícími v celém světě.

Církev adventistů sedmého dne: Vážím si toho, že nám stát garantuje svobodu slova a církevní aktivity mohly vystoupit z určité ilegality

Církev bratrská: Svoboda (včetně svobody vyznání), rovnost lidí před zákonem ...

Církev bratrská – Maják (2. sbor): Politická svoboda.

Českobratrská církev evangelická: Proti předchozím letům – svobodný prostor pro sebe-realizaci církví a relativně velký prostor pro její působení na veřejnosti.

Křesťanské sbory: Svoboda. Stát umožňuje, aby se církve rozvíjely podle svého potenciálu.

Římskokatolická církev: To, že je skutečná svoboda vyznání a vůbec svoboda celé společnosti.